

آینده پژوهی در آموزش عالی: شاخص های دانشگاه سرآمد در آینده و نقش آن در توسعه پایدار

نرگس ابوطالبی

دانشجوی رشته دکتری مدیریت آموزش عالی، دانشگاه فرهنگیان استان مازندران

چکیده

یکی از وظایف دانشگاه ها، توانمند سازی دانشجویان در عرصه های مختلف از جمله شناخت آینده یا آینده پژوهی است. هدف از نگارش این مقاله، ارزیابی و مرور مطالعات پیشین است که پیرامون آینده پژوهی در آموزش عالی ایران و شاخص های دانشگاه های سرآمد در آینده و نقش آن در توسعه پایدار شناسائی و ارائه شده است. از آنجاییکه این مقاله مروری - روایتی است. جمع آوری اطلاعات به صورت اسنادی بوده و بر اساس بررسی مطالعات قبلی انجام گرفته است. در این بررسی علاوه بر اینکه خلاصه ای از مقالات پیشین طرح شده، به تحلیل اجمالی آنها نیز توجه شده است. برای یافتن مستندات مرتبط با موضوع مقاله مورد نظر، در پایگاه های داده های گوگل و گوگل اسکولار با استفاده از کلمات کلیدی، آینده پژوهی، نظام آموزش عالی، شاخص های دانشگاه های سرآمد، توسعه پایدار، همچنین در پایگاه سیویلیکا و نورمگر با استفاده از سرفصل های موضوع نظام آموزش عالی جستجو شد. مقالات زیادی مورد مطالعه قرار گرفت با اعمال محدودیت در جستجو به لحاظ بازه زمانی (طی ده سال اخیر)، بیش از ۱۵ مقاله مرتبط با موضوع تفکیک شد. برای انتخاب مستندات مورد استفاده ابتدا عناوین یافت شده توسط موتور جستجو، از نظر ارتباط موضوعی بررسی شدند در مرحله بعد از نظر ارتباط چکیده با هدف مورد نظر ارزیابی اولیه انجام شد و در ادامه موارد منتخب به طور کامل مطالعه و نهایی شدند. مواردی که ارتباط مفهومی با موضوع نداشتند حذف شده و از مستندات منتخب فیش برداری صورت گرفت. مطالب جمع آوری شده در چهار حیطه، «آینده پژوهی»، «آموزش عالی»، «توسعه پایدار» و «دانشگاه سرآمد» تقسیم بندی، خلاصه و در پایان هم، یافته های هر یک از پژوهش های منتخب برای تجزیه و تحلیل نهائی استخراج شدند. در این مقاله، با استفاده از روش مرور و تحلیل برخی از اسناد، آینده پژوهی، شرایط، زمینه، الزام ها، دستاوردها و ویژگی های دانشگاه های سرآمد در آینده به عنوان ابزار تفکر درباره آینده آموزش عالی و نهاد دانشگاه، و یکی از مبانی مهم در امر توسعه پایدار، شناسایی و استخراج شده است. آنچه نهایتاً در این مقاله به آن توجه شده، بیان این مطلب است که چون طبیعت آموزش عالی با طبیعت سازمانها و بنگاههای کسب و کار محور (به

مطالعات آینده پژوهی و سیاستگذاری

Online ISSN: ۲۴۷۶-۴۴۴۲

دوره ۷، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰

Print ISSN: ۲۵۳۸-۲۰۴۷

www.irijournals.com

صفحات ۹۳-۱۰۹

لحاظ زمینه، بازه زمانی، اجماع، سیستم ارزشی، مشتریان و... متفاوت است، باید با شناخت این تفاوتها، دانشگاه های مدل سنتی را به گونه ای تغییر دهند که در بعد اجتماعی انتظارات جامعه را رهبری نموده و در بعد عملی و علمی نیز دانشمندان با ابداعات و اختراعات خود، مفهوم توسعه را عینیت بخشند و این امر مستلزم برنامه ریزی های آینده نگر، و سوق دادن برنامه ریزی های دانشگاه به سمت الگوی آینده اندیشی و آینده پژوهی است چرا که دانشگاه های پیشروی جهان رویکرد آینده پژوهی را در کانون برنامه ریزی های خود قرار داده اند.

واژه های کلیدی: آموزش عالی، آینده پژوهی، توسعه پایدار، دانشگاه های سرآمد آینده

مطالعات آینده پژوهی و سیاستگذاری

دوره ۷، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۰، صفحات ۹۳-۱۰۹